

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор, проф. К. В. Громовенко

« 31 » 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

29 Міжнародні відносини
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

293 Міжнародне право
(код та найменування спеціальності)

НАЗВА ОСВІТНЬОЇ
ПРОГРАМИ

Міжнародне право
(назва рівня вищої освіти)

ІНСТИТУТ

Інститут права, економіки та міжнародних
відносин
(назва факультету)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

молодший бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

Автори:

Мараховська К. Д.

(посада, прізвище та ініціали)

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри

протокол від « 21 » серпня 2021 № 1

Одеса
2021 рік

Робоча програма з «Історії української культури» для студентів спеціальності 293 «Міжнародне право» освітньо-кваліфікаційного рівня – **молодший спеціаліст** -

Розробник: **Мараховська К. Д.**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін»

Протокол від «21» 08 2021 року № 1

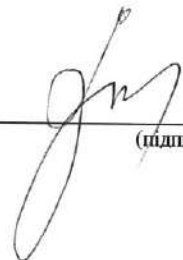
Завідувач кафедри:

Проф. Овчиннікова А. П.
(прізвище та ініціали)

()
(підпис)

«21» 08 2021 року

Гарант освітньої програми
Проф. Крижановський А. Г.
(прізвище та ініціали)

()
(підпис)

«21» 08 2021 року

Схвалено Вченою радою _____

Протокол від «31» 08 2021 року № 1

«31» 08 2021 року

© _____, 2021 рік
© _____, 2021 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4		
Змістових модулів – 3		
Індивідуальне науково-дослідне завдання: не заплановано	Семестр	
Загальна кількість годин – 120	1	1
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 44 самостійної роботи студента – 78	22 год.	8 год.
	Практичні, семінарські	
	20 год.	8 год.
	Лабораторні	
	Самостійна робота	
	78 год.	104 год.
	Індивідуальні завдання: --- год.	
	Вид контролю: іспит	

2. Мета і завдання дисципліни, її місце у навчальному процесі

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни:

Виклад курсу “Історія української культури” спрямований на вивчення здобутків української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення, можливостей запозичення культурних цінностей інших народів, порівняльного аналізу ролі і місця вітчизняної культури в контексті світових та європейських культуротворчих процесів.

Метою навчальної дисципліни є формування уявлень про визначальні ментальні особливості і художньо-естетичні прояви різних етапів української культури та уявлень про Україну як етнос художньо-естетичного ґатунку.

Завдання:

Специфічною особливістю курсу історії української культури є його значний виховний потенціал, що дає можливість реалізувати в навчально-виховному процесі низку важливих завдань, зокрема таких, як виховання національної свідомості, громадянських якостей української молоді, становлення професійного мислення. А також:

- ввести у науковий та життєвий обіг студентів поняття, терміни, імена та назви, що співвідносяться з культурологічним мисленням;
- познайомити зі специфікою напрямів і течій в національній культурі;
- навчити впізнавати і розрізняти різні типи культурних форм за сутнісними ознаками;
- сформувати уявлення про особливості ментальності та закономірності загальнокультурного руху України;
- познайомити з об'єктами національної матеріальної і духовної культури;
- показати загальнокультурний та мистецький феномен України у колі західноєвропейської та слов'янської культури.

Студенти, що прослухали означений курс, мають знати:

- концептуальні засади історії та теорії української культури;
- історію культури України, її місце в сучасному світі та Європі;
- головні напрями розвитку духовної культури України;
- основні ознаки різних діб української культури;
- загальнокультурний та мистецький матеріал, пов'язаний з українською культурою;
- основні теоретичні поняття і положення, пов'язані з аналізом об'єктів культури;

- проблеми та перспективи розвитку української культури в сучасному цивілізаційному процесі.

вміти:

- розрізняти різноманітні культурологічні типи за сутнісними ознаками;
- наводити приклади об'єктів матеріальної і духовної культури;
- аналізувати об'єкти матеріальної та духовної культури у відповідності до ознак, що характеризують певний тип художнього мислення.

культури XIV - середина XVII ст. як синтез здобутків візантійської та західноєвропейської культур.

Тема 5. Культура України кінця XVII - кінця XVIII ст.

Епоха просвітництва - культурно-політичний контекст української історії. Становище українських земель у середині XVII - XVIII ст. Втрата автономії України в умовах політики централізації Російської імперії. Передумови та причини розвитку бароко в Україні. Формування ідеологем «Київ - другий Єрусалим» та її значення для розвитку національної та релігійної самосвідомості. Київський культурний центр. Початок інтеграції української козацької старшини та духовенства в соціально-політичне та духовне життя Російської імперії. Розвиток історичної самосвідомості. Особливості українського бароко (архітектура, література, музика, театр). Григорій Сковорода - останній геній Старої України.

Модульна контрольна робота.

Модуль II. Українська культура нового часу.

Тема 6. Національне відродження в Україні (кінець XVIII - XIX ст.).

Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. Вплив ідей романтизму на українську культуру. Новий «культурний ландшафт» України. Слобожанщина - центр національного відродження України. Традиціоналізм і романтизм. «Історія Русів». «Енеїда» Котляревського. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця». Процес націоналізації української греко-католицької церкви. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів. Тарас Шевченко - ідеолог модерної України.

Тема 7. Розвиток української культури в другій половині XIX - на початку XX ст.

Реформи 1860-1870-х років в Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України. Промисловий переворот, урбанізація та початок руйнування традиційного села. Зародження націоналізму. Громадський рух. Галичина - український П'ємонт. Роль Івана Франка в національно-культурному русі. М.Грушевський і його роль у розвитку української національної культури. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис). Традиція та «модерн» в українській культурі кінця XIX - початку XX ст.

Тема 8. Культура України в період комуністичної диктатури (кінець 1910-х – кінець 1980-х).

Криза європейської цивілізації. Війна і загроза цінностям Заходу. Утвердження комуністичного тоталітаризму. Ленін і «диктатура пролетаріату». «Ленінський кооперативний план». Тоталітарний поворот. Україна в епіцентрі трагедій. Українська інтелігенція в Громадянській війні. Непівський реформізм і «українізація». Терор і кінець «українізації».

Культурне піднесення 20-х років. Формування ідеї соборної України. Культурний рух періоду Центральної Ради. Формування української національної школи. Національно-культурна політика Гетьманату. Створення української вищої школи. Українська Академія Наук. Д.Багалій, А.Кримський, Ст.Смаль-Стоцький, В.Вернадський, М.Туган-Барановський. Видавнича справа. Преса. Театр. Автокефалія Української православної церкви. «Масовізм» і Хвильовий. Український авангард. Винниченко. Культурні орієнтації українського націоналізму. Культура України в період сталінського тоталітаризму. Україна в Другій світовій війні: культурно-політичні перспективи. Культура України в повоєнній тоталітарній імперії. «Соціалістичний реалізм». Шестидесятники. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру.

Тема 9. Культура в часи перебудови та становлення незалежності України.

Вплив Горбачовської перебудови на українську культуру. Національна культура в умовах зростання національно-культурної ідентичності. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси. Культурна ситуація постмодерної доби. Масова культура - феномен постіндустріального суспільства. Мистецтво постмодернізму. Проблема типології української національної культури.

Тема 10. Стан та актуальні проблеми сучасної української культури.

Тенденції розвитку сучасної української культури: література, театр, музика, образотворче мистецтво, архітектура. Нова парадигма художнього мистецтва. Основні риси сучасного мистецтва. Термінологія сучасного мистецтва. Проблеми сучасної культурології в галузі: науки, освіти, мистецтва.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Феномен та витоки української культури.	2
2.	Прадавня культура на території сучасної України. Культура праслов'ян.	2
3.	Культура Київської Русі.	2
4.	Українська культура в другій половині XIV – першій половині XVII ст.	2
5.	<u>Культура України кінця XVII - кінця XVIII ст.</u>	2
6.	Національне відродження в Україні (кінець XVIII - XIX ст.).	2
7.	Розвиток української культури в другій половині XIX - на початку XX ст.	2
8.	<u>Культура України в період комуністичної диктатури (кінець 1910-х – кінець 1980-х).</u>	2
9.	Тема 9. Культура в часи перебудови та становлення незалежності України.	2
10.	Стан та актуальні проблеми сучасної української культури.	2
	Всього	20

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. **Феномен та витoki української культури.**

1. Культурологія як наука.
2. Поняття, сутність та форми культури.
3. Феномен національної культури.
4. Інформаційно-семіотичне та ментальне поле культури.
5. Артефакти.
6. Етнокультурні проблеми походження українського народу.
7. Релігія, міфологія і культи.

Запитання для самоконтролю

1. Предмет та завдання курсу "Історія української культури".
2. Що таке артефакт, яка його роль у вивченні культури?
3. Основні джерела вивчення культури.
4. Назвіть форми культури та охарактеризуйте їх особливості.
5. Роль міфу у культурі.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
3. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балущок В.Г. - К., 2003.

5. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
6. Грушевський Михайло. З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.
7. Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1991.

Тема 2. Витоки та передумови формування української культури.

8. Періодизація історичного розвитку української культури.
9. Етнокультурні проблеми походження українського народу.
10. Матеріальна та духовна культура передслов'янського населення України:
 - а) первісна епоха: палеоліт, мезоліт, неоліт;
 - б) трипільська культура;
 - в) культура епохи раннього залізного віку: кіммерійці, скіфи, сармати.
11. Стародавня культура східних слов'ян:
 - а) особливості і джерела вивчення культури стародавніх слов'ян;
 - б) зарубинецька і черняхівська культури;
 - в) релігійні вірування та міфологія східнослов'янських племен.

Запитання для самоконтролю

6. Загальна характеристика ареалу культури східнослов'янських племен.
7. Основні джерела вивчення культури стародавніх слов'ян.
8. Особливості взаємозв'язків різних типів культури стародавніх слов'ян.
9. Основні етапи розвитку старослов'янської культури.
10. Трипільська культура та її особливості.
11. Культура скіфської доби.
12. Черняхівська культура та її особливості.
13. Характер релігійних вірувань стародавніх слов'ян.
14. Міфологія стародавніх слов'ян та її характерні риси.

Основна література

7. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
8. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
9. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
10. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.

11. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
12. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

8. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
9. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
10. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
11. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. - К., 2003.
12. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
13. Грушевський Михайло. З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.
14. Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1991.

Тема 3. Культура Київської Русі.

1. Особливості культури Київської Русі дохристиянського періоду:
 - а) природа і людина;
 - б) міфологія дохристиянського періоду;
 - в) усна народна творчість.
2. Особливості християнізації Київської Русі. Роль Кирила та Мефодія в історії українського християнства.
3. Християнізація Київської Русі і духовна культура східних слов'ян:
 - а) мислителі Київської Русі;
 - б) освіта і наука;
 - в) архітектура;
 - г) образотворче мистецтво – іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра;
 - д) театральне, пісенне і музичне мистецтво;
 - є) ювелірне мистецтво, ткацтво, килимарство та вишивка.
12. Значення християнізації Київської Русі в розвитку української культури.

Запитання для самоконтролю

1. Які першовитоки має культура Київської Русі?
2. У що вірили наші далекі предки?
3. Що таке язичництво?
4. Як сприймали русичі процес християнізації?

5. Який вплив справило християнство на процеси розвитку культури Київської Русі?
6. Що нового було привнесено у державну систему освіти за часів князювання Ярослава Мудрого?
7. Які ви знаєте провідні жанри оригінальної літератури Київської Русі?
8. Чи стала перекладна література першоджерелом для процесів становлення і розвитку оригінальної літератури Київської Русі?
9. Коротко охарактеризуйте основні жанри образотворчого мистецтва Київської Русі? Чи існували тоді художні школи, цехи, майстерні?
10. Що становлять собою мозаїки та фрески? Чи можна їх віднести до оригінального вітчизняного мистецтва?
11. Які види прикладного мистецтва набули високого розвитку та поширення на Русі?

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Замалеев А.Ф., Зоц В.А. Мыслители Киевской Руси. – К., 1987.
2. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
3. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
4. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
5. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. - К., 2003.
6. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
7. Грушевський Михайло. З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.
8. Українські замовляння. Упорядник Москаленко М.Н. – К., 1993.
9. Огієнко І.І. Українська церква. – К., 1993.

Тема 4. Культура України-Русі періоду феодальної роздробленості.

1. Соціально-політична і культурна ситуація в Галичині та на Волині в XII – XIII століттях.
2. Культурні традиції українського Ренесансу (XV – перша половина XVII ст.):
 - а) ранній гуманізм в Україні;
 - б) діяльність культурно-освітніх осередків;
 - в) братський рух і полемічна література;
 - г) мистецтво: архітектура і живопис, музика і театр.
3. Соціально-політична і культурна ситуація в польсько-литовську добу.
 1. Освіта і книгодрукування в XIV – XVII ст.

Запитання для самоконтролю

1. Дайте характеристику культурної та соціально-політичної ситуації в Галицькій і Волинській землях у XII – XIII століттях.
2. Розкрийте об'єктивні та суб'єктивні причини утворення Галицько-Волинського князівства.
3. Назвіть основні осередки культури в Галицько-Волинському князівстві.
4. Роль столичних міст, церкви і княжого двору в розвитку культури.
5. Освіта в Галицько-Волинському князівстві та її особливості.
6. Розвиток книжної справи в Галицько-Волинському князівстві. Особливості літописної, перекладної та оригінальної літератури
7. Особливості архітектури, живопису і художніх ремесел у Галицько-Волинському князівстві.
8. Значення культурних зв'язків Галицько-Волинського князівства з іншими землями Стародавньої Русі та західними державами.
9. Специфіка соціально-політичної і культурної ситуації в польсько-литовську добу.
10. Характерні особливості літературного і видавничого процесу в українських землях за часів феодальної роздробленості.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртіся та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 2001.

Додаткова література

1. Українська культура: Лекції / За редакцією Дмитра Антоновича. – К., 1993.
2. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
3. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
4. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
5. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. - К., 2003.
6. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
7. Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в XVI – XVII віці. – К., 1912.
8. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI – поч. XVII ст.). – К., 1990.
9. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVIII ст. – К., 1996.
10. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X – поч. XX ст.): Нариси. – К., 1991.

Тема 5. Українська культура козацької доби (друга половина XVII – кінець XVIII ст.)

1. Феномен козацької культури.
2. Нові процеси в духовному житті: реформування церкви та освіти, розвиток науки.
3. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.
4. Специфіка національного варіанту бароко в літературі, театрі і музиці.
5. Еволюція образотворчого мистецтва.
6. Барокова архітектура.

Запитання для самоконтролю

1. Які особливості козацтва визначили його роль у культурній розбудові України XVII ст.?
2. Що значить для української ментальності поняття “козак” стосовно оцінки людської особистості?
3. Хто із козацької старшини взявся першим опікувати культурні потреби суспільства?
4. У чому полягала реформа церкви та освіти в XVII ст.?
5. Якою була роль Петра Могили у відновленні культурних пам’яток у Києві?
6. Назвіть основні літературні жанри цієї доби?

7. Дайте характеристику стилю бароко?
8. Назвіть основні види театральних вистав?
9. Що зумовлює національну специфіку іконопису XVII – XVIII ст.?
10. Які особливості характерні для портретного живопису цієї доби?
11. Що означало національну своєрідність дерев'яних і кам'яних (“козацьких”) храмів XVII ст.?
12. Назвіть основні барокові архітектурні ансамблі XVIII століття.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
3. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балусок В.Г. - К., 2003.
5. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
6. Історія української культури / За ред.. І. Крип'якевича. К., 1994.
7. Макаров А.М. Світло українського бароко. – К., 1994.
8. Шевчук В. Козацька держава. – К., 1996.
9. Українське бароко та європейський контекст. Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. – К., 1991.

Тема 6. Національне відродження в Україні (кінець XVIII - XIX ст.). Українська культура XIX – початку XX ст.

1. Вплив ідей романтизму на українську культуру.
2. Новий «культурний ландшафт» України.

3 Слобожанщина - центр національного відродження України.

Традиціоналізм і романтизм.

4. «Енеїда» Котляревського.
5. Початок національного відродження на західноукраїнських землях.
6. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів.
7. Тарас Шевченко - ідеолог модерної України.

Запитання для самоконтролю

1. Які причини, передумови та періодизація українського національного відродження Що означає поняття “національна самосвідомість”?

2. Вплив ідей романтизму на українську культуру.
3. Новий «культурний ландшафт» України.
4. Слобожанщина - центр національного відродження України.

Традиціоналізм і романтизм.

5. «Енеїда» Котляревського.
6. Початок національного відродження на західноукраїнських землях.
7. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів.
8. Тарас Шевченко - ідеолог модерної України.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртия та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
3. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. - К., 2003.
5. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.

6. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К., 1994.
7. Забужко О.С. Філософія української ідеї: Франківський період. – К., 1993.
8. Лобановський Б.Б., Говдя П.І. Українське мистецтво другої половини XIX ст. – поч. XX ст. – К., 1989.
9. Шпор люк Р. Українське національне відродження в контексті європейської історії кінця XVIII – початку XIX ст. // Україна. Наука. Культура. – К., 1991. – Вип.. 25.
10. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX ст. – К., 1996.

Тема 7. Українська культура XIX – початку XX ст.

1. Формування української національної самосвідомості.
2. Генезис та періодизація національно-культурного відродження в Україні:
 - А) дворянський період національно-культурного відродження та його особливості;
 - Б) народницький період національно-культурного відродження;
 - В) модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси.
3. Розвиток науки і філософії.
4. Літературний процес другої половини XIX ст.
5. Образотворче мистецтво, музика, театр.

Запитання для самоконтролю

1. Що означає поняття “національна самосвідомість”?
2. Яких визначних діячів української науки XIX ст. ви знаєте?
3. Які є підстави вважати Тараса Шевченка засновником сучасної культури українського народу?
4. Охарактеризуйте здобутки української суспільної думки XIX ст.
5. Які художньо-естетичні напрямки характерні для мистецтва і літератури цього періоду?
6. Як можна сформулювати парадигму української культури кінця XIX – початку XX ст.?
7. Яким є ідеал людини в художній культурі України кінця XIX – початку XX ст.?
8. Охарактеризуйте основні стилі та напрямки літератури і мистецтва в Україні на початку XX ст.
9. У чому виявилось входження української культури зазначеного періоду в загальноєвропейський контекст?

Основна література

7. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
8. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
9. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
10. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
11. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
12. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

11. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
12. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
13. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
14. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. - К., 2003.
15. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
16. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К., 1994.
17. Забужко О.С. Філософія української ідеї: Франківський період. – К., 1993.
18. Лобановський Б.Б., Говдя П.І. Українське мистецтво другої половини ХІХ ст. – поч. ХХ ст. – К., 1989.
19. Шпор люк Р. Українське національне відродження в контексті європейської історії кінця ХVІІІ – початку ХІХ ст. // Україна. Наука. Культура. – К., 1991. – Вип.. 25.
20. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ-ХХ ст. – К., 1996.

Тема 8. Українська культура радянської доби (кінець 1910-х – кінець 1980 –х років).

1. Культура як умова відродження нації в українській естетичній традиції кінця ХІХ – початку ХХ століть.
2. Національно-культурне піднесення 1920-х років.
3. Література і театр на тлі нових національних та соціальних реалій.
4. Розвиток науки і філософії.
5. Український мистецький авангард та його доля.

6. Українська культурна парадигма II половини XX століття.

Запитання для самоконтролю

1. Які взаємозв'язки української культури з авангардним пошуком у світі мистецтва?
2. У чому виявилась національна своєрідність української культури зазначеного періоду?
3. Які фактори (соціальні, національні) зумовили український культурний ренесанс?
4. Простежте зв'язок між політикою українізації і станом освіти у 1920-ті роки.
5. Якою була доля українських університетів у перше пореволюційне десятиріччя?
6. Основні літературні течії 1920-х років в Україні та їх представники.
7. Які новаторські риси характерні для театру "Березіль"?
8. Яка з авангардних течій найбільш плідно виявила себе в українському живопису?
9. Що характерне для школи "бойчуків"?
10. Що визначило світовий авторитет скульптора О.Архипенка?
11. Основні риси розвитку української культури у другій половині XX століття.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
3. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.

4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балусок В.Г. - К., 2003.
5. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
6. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К., 1994.
7. Українська культура / За ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
8. Історія української радянської музики: Навч. посіб. – К., 1990.
9. Касьянов Г. Українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80-х років. – К., 1995.
10. Хвильовий М. Україна чи Малоросія // Твори: У 2 т. – К., 1991. – Т. 2.

Тема 9. Українська культура в ситуації подолання наслідків тоталітаризму (кінець 1980-х – перша декада ХХІ ст.).

1. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси.
2. Національна культура в умовах зростання національно-культурної ідентичності.
3. Релігія і церква як важливі чинники розвитку національної культури в незалежній Україні.
4. Україна між Сходом і Заходом: перспективи розвитку національної культури України у ХХІ ст.

Запитання для самоконтролю

1. Які здобутки і втрати української культури в другій половині ХХ століття?
2. Дайте характеристику новій соціально-культурній ситуації в період так званої перебудови, її специфічним особливостям.
3. Визначте основні риси нової соціально-культурної ситуації в Україні в сучасних умовах.
4. Яку роль відіграють церква та релігія в культурному житті незалежної України?
5. Які перспективи розвитку української культури в сучасних умовах?
6. Що свідчить про зростання національної культурної самосвідомості і які її основні фактори?
7. Які перспективи цивілізаційного розвитку України? Дайте прогностичну оцінку з точки зору геополітичної ситуації Схід – Захід.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.

5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
3. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. - К., 2003.
5. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
6. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К., 1994.
7. Українська культура / За ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
8. Грушевський М.С. На порозі нової України // Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
9. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. – У 2-х томах. – К., 1994.
10. Культурна політика України. – К., 1995.
11. Основні напрями розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян України // Орієнтир: Додаток до газети “Урядовий кур’єр”. – 1999. – 6 травня.

6. Теми практичних занять (практичні заняття не передбачені навчальним планом).

7. Теми лабораторних занять (лабораторні заняття не передбачені навчальним планом).

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет та завдання курсу "Історія української культури". Феномен та витоки української культури.	8
2	Прадавня культура на території сучасної України. Культура праслов'ян.	8
3	Культура Київської Русі.	8
4	Українська культура в другій половині XIV – першій половині XVII ст.	8
5	<u>Культура України кінця XVII - кінця XVIII ст.</u>	8
6	Національне відродження в Україні (кінець XVIII - XIX ст.).	8
7	Розвиток української культури в другій половині XIX - на початку XX ст.	8
8	<u>Культура України в період комуністичної диктатури (кінець 1910-х – кінець 1980-х).</u>	8
9	Культура в часи перебудови та становлення незалежності України.	8
10	Стан та актуальні проблеми сучасної української культури.	6

Питання до іспиту.

1. Витоки та передумови формування української культури. Періодизація історичного розвитку української культури.
2. Етнокультурні проблеми походження українського народу.
3. Матеріальна та духовна культура передслов'янського населення України: палеоліт, мезоліт, неоліт.
4. Трипільська культура та її особливості.
5. Культура на землях України епохи раннього залізного віку: киммерійці, скіфи, сармати.
6. Загальна характеристика ареалу культури східнослов'янських племен.
7. Особливості і джерела вивчення культури стародавніх слов'ян.
8. Релігійні вірування та міфологія східнослов'янських племен.
9. Культура Київської Русі. Особливості культури Київської Русі дохристиянського періоду.
10. Міфологія і релігійні вірування Київської Русі дохристиянського періоду.
11. Усна народна творчість Київської Русі.
12. Особливості християнізації Київської Русі. Роль Кирила та Мефодія в історії українського християнства.
13. Вплив християнізації Київської Русі на духовну культуру східних слов'ян.
14. Філософська думка Київської Русі.
15. Перекладна та оригінальна література Київської Русі.
16. Освіта і наука Київської Русі.
17. Мистецтво Київської Русі.
18. Значення християнізації Київської Русі в розвитку української культури.
19. Культура України-Русі періоду феодальної роздрібненості.
20. Соціально-політична і культурна ситуація в Галичині та на Волині в XII – XIII століттях.
21. Культурні традиції українського Ренесансу (XV – перша половина XVII ст.) Ранній гуманізм в Україні.
22. Діяльність культурно-освітніх осередків та братських рухів в XV – XVII ст.
23. Соціально-політична і культурна ситуація в польсько-литовську добу.
24. Значення культурних зв'язків Галицько-Волинського князівства з іншими землями Стародавньої Русі та західними державами.
25. Освіта і книгодрукування в XIV – XVII ст.
26. Характерні особливості літературного і видавничого процесу в українських землях за часів феодальної роздрібненості.
27. Українська культура козацької доби (друга половина XVII – кінець XVIII ст.). Феномен козацької культури.
28. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.

29. Еволюція образотворчого мистецтва в добу Козаччини.
30. Український іконопис XVII – XVIII ст.
31. Українська культура XIX – початку XX ст.
32. Генезис та періодизація національно-культурного відродження в Україні.
33. Дворянський період національно-культурного відродження та його особливості.
34. Народницький період національно-культурного відродження.
35. Модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси.
36. Розвиток науки і філософії в другій половині XIX – на початку XX ст.
37. Літературний процес другої половини XIX ст.
38. Образотворче мистецтво, музика, театр другої половини XIX – початку XX ст.
39. Основні стилі та напрямки літератури і мистецтва в Україні другої половини XIX – початку XX ст.
40. Т.Г. Шевченко – засновник сучасної культури українського народу.
41. Українська культура радянської доби (кінець 1910-х – кінець 1980 –х років).
42. Національно-культурне піднесення 1920-х років. Українізація і її вплив на літературу, освіту та науку в Україні.
43. Розвиток науки і філософії в добу радянської України.
44. Мистецтво радянської України. Український мистецький авангард та його доля.
45. Роль української діаспори в розвитку національної культури України.
46. Десталінізація та її вплив на розвиток української культури у другій половині XX століття.
47. Українська культура в ситуації подолання наслідків тоталітаризму (кінець 1980-х – перша декада XXI ст.).
48. Здобутки і втрати української культури в другій половині XX ст.
49. Релігія і церква як важливі чинники розвитку національної культури в незалежній Україні.
50. Україна між Сходом і Заходом: перспективи розвитку національної культури України у XXI ст.

9. Індивідуальне навчально - дослідне завдання.

Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачене навчальним планом.

10. Методи навчання

Лекція, дискусія, евристична бесіда, виконання самостійних завдань, виконання творчої роботи.

11. Методи контролю

Оцінка конспекту тем, винесених на самостійне опанування, контрольна робота, оцінка усних відповідей.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Базова

1. Байбуурин А.К. Жилище в обрядах и представлениях восточных славян. – Ленинград, 1983.
2. Бойко О.Д. Історія України. Посібник. – К., 1999.
3. Верига В. Нариси з історії України. – Львів, 1996.
4. Гатальська С.М. Філософія культури. – К., 2005.
5. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. – К., 1993.
6. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ-ХХ ст. – К., 1996.
7. Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в ХVІ – ХVІІ віці. – К., 1912.
8. Грушевський М.С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
9. Грушевський Михайло. З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.
10. Данилюк А.Г. Українська хата. – К., 1991.
11. Демкович-Добрянський М. Україна і Росія. – Львів., Краків, Париж: "Просвіта", 1993.

12. Донченко О., Романенко Ю. Архетипи соціального життя і політика. – 2001.
13. Забужко О.С. Філософія української ідеї: Франківський період. – К., 1993.
14. Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1991.
15. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVIII ст. – К., 1996.
16. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
17. Історія України / Керівник авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів, 1998.
18. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К., 1994.
19. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. – К., 2003.
20. Історія української радянської музики: Навч. посіб. – К., 1990.
21. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
22. Касьянов Г. Українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80-х років. – К., 1995.
23. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч. – Львів 2004.
24. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
25. Культурна політика України. – К., 1995.
26. Культурологія. Под ред. Г. Драча. – Ростов-на-Дону., 1999.
27. Культурологія. Учебное пособие для вузов / Под ред. проф. А.Н. Марковой. - 3-е изд. – М., 2000.
28. Культурологія. XX век. Энциклопедия. В 2-х тт., - Спб., 1998.
29. Культурологія. За ред. В.М. Пічі. – Львів, 2003.
30. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртия та В. Мельника. – Львів, 2005.
31. Липа Ю. Призначення України. – Львів, 1992.
32. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. – У 2-х томах. – К., 1994.
33. Лобановський Б.Б., Говдя П.І. Українське мистецтво другої половини XIX ст. – поч. XX ст. – К., 1989.
34. Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. К., 1995.
35. Макаров А.М. Світло українського бароко. – К., 1994.
36. Міфи України. – К.: Довіра, 2006.
37. Музей народной архитектуры и быта Украинской ССР. – К., 1985.
38. Низовський А.Ю. Сто великих чудес України. – К., 2008.
39. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI – поч. XVII ст.). – К., 1990.
40. Огієнко І.І. Історія українського друкарства. – К., - 1994.
41. Огієнко І. Українська культура. – К., 1991.
42. Огієнко І.І. Українська церква. – К., 1993.

43. Основні напрями розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян України // Орієнтир: Додаток до газети "Урядовий кур'єр". – 1999. – 6 травня.
44. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.
45. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X – поч. XX ст.): Нариси. – К., 1991.
46. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
47. 100 найвідоміших українців / За ред. Ю.Павленка. – К., 2005.
48. Стражний А. Украинский менталитет. – К.: Подолина, 2008.
49. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993.
50. Українська культура. Лекції за редакцією Дм. Антоновича. – К., 1993.
51. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
52. Українське бароко та європейський контекст. Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. – К., 1991.
53. Українські замовляння. Упорядник Москаленко М.Н. – К., 1993.
54. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. – К., 1991.
55. Хвильовий М. Україна чи Малоросія // Твори: У 2 т. – К., 1991. – Т. 2.
56. Шевнюк О.О. Культурологія. Навчальний посібник. 2-ге вид. – К., 2005.
57. Шевчук В. Козацька держава. – К., 1996.
58. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
59. Шейко В.Н., Гаврошенко А.А. История художественной культуры. В 5 ч. Учебник для вузов. – Х., 1988.
60. Шпорлюк Р. Українське національне відродження в контексті європейської історії кінця XVIII – початку XIX ст. // Україна. Наука. Культура. – К., 1991. – Вип. 25.

Допоміжна

1. Аполлон. Изобразительное и декоративное искусство. (Терминологический словарь) - М., 1997.
2. Енциклопедія українознавства для школярів і студентів. — Авт.— укл. В.В. Оліференко, С.М. Оліференко, Т.В. Оліференко, Л.В. Оліференко. - Д., 1999.
3. Искусство: Живопись, скульптура, графика: В 3-х ч. /Сост. М.В. Алпатов, Н.Н. Ростовцев. - М., 1987.

4. Кононенко Б.И. Большой толковый словарь по культурологии. -М.: Вече АСТ, 2003.

5. Корінний М.М., Шевченко В.Ф. Короткий енциклопедичний словник з культури. - К.: Україна, 2003.

Інформаційні ресурси

1. Культура України // <http://elib.nplu.org/>
2. Нарис історії культури України // <http://izbornyk.org.ua/popovych/narys.htm>
3. Історія України // www.izbornyk.org.ua
4. Братко-Кутикинський О. Мова і ментальність // <http://www.ukrcenter.com>
5. Словник: Історія української // <http://pidruchniki>
6. Сучасний стан розвитку культури // <https://www.google.com.ua>